gemeente Nijkerk

Nota reserves en voorzieningen 2023-2026

Inhoudsopgave

Inhoud

Inleiding 3
Reserves 4
Voorzieningen 6
Reserves in Nijkerk 7
Voorzieningen in Nijkerk 9
Verschillen tussen reserves en voorzieningen 10
Informatievoorziening en beheersing van de reserves en de voorzieningen 11
Te nemen besluiten 12
Bijlage 1 Wet- en regelgeving reserves en voorzieningen 13
Bijlage 2 Vervallen reserves en voorzieningen 17
Bijlage 3 Toelichting per Reserve en voorziening 18
Bijlage 4 Format reserves en voorzieningen 35

Inleiding

Inleiding

In de afgelopen jaren zijn er op het gebied van gemeente financiën de nodige zaken veranderd. Zo ook op het gebied van de omgang met reserves en voorzieningen. Met deze nota wordt weer aangesloten bij de meest recent geldende wet- en regelgeving. In deze nota laten we zien hoe deze wetgeving luidt en hoe er vervolgens in de gemeente Nijkerk mee omgegaan wordt.

In artikel 11 lid 2 van de Financiële verordening uit 2019 staat dat eens in de vier jaar de nota opnieuw wordt vastgesteld. Dat betekent dat deze nieuwe nota geldend is voor de periode 2023 – 2026.

Er worden geen actuele standen van de reserves en voorzieningen opgenomen in deze nota, daarvoor wordt verwezen naar de laatst vastgestelde programmabegroting (2023-2026) en de komende begroting 2024-2027.

Reserves

Onderstaande tekst is afkomstig uit de Notitie Meerjarig financieel inzicht voor de raad, terug te vinden op de website[1] van de commissie BBV. *De schuingedrukte teksten zijn toevoegingen ter verduidelijking.*

Definitie en aard

Reserves en voorzieningen zijn twee balansposten die van grote invloed kunnen zijn op de financiële positie en daarmee de kengetallen. Ondanks het feit dat deze posten vaak in een adem worden genoemd is hun aard en oorsprong wezenlijk anders. Reserves worden in beginsel gevormd uit het resultaat van de exploitatie, het saldo van de baten en lasten. Reserves kunnen ook volgens een vast ritme worden gevoed of juist worden ingezet. Bij de begroting wordt dan geld aan een reserve toegevoegd of uit een reserve gehaald. Reserves zijn onderdeel van het eigen vermogen. Een toename van de reserves leidt tot een verhoging van de solvabiliteit. *(De solvabiliteit of de solvabiliteits-ratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen.)*

De reserves zijn belangrijk omdat de raad kan sturen met reserves. Niet alleen doordat ze onderdeel zijn van het eigen vermogen, maar ook omdat ze ingezet kunnen worden voor verschillende functies: dekking, financiering, buffer en egalisatie. Tegelijkertijd heeft die inzet van reserves ook een prijs namelijk een verlaging van de solvabiliteit en daarmee op lange termijn de financiële weerbaarheid van een gemeente[2]. De bestemming van de reserves is dan ook voor de gemeenteraad een belangrijk aandachtspunt.

Toelichting Reserves

Het instellen, toevoegen (doteren) en onttrekken aan reserves lijkt veelal een technisch proces, maar het raakt de kern van het budgetrecht van de raad. Daarom is het belangrijk dat de raad een goede toelichting krijgt alvorens te besluiten over de omvang van de reserves en welke doelstellingen of specifieke projecten aan deze reserves verbonden worden. Het verloop van de individuele reserves gedurende het jaar is een overzicht dat verplicht opgenomen moet worden in de toelichting op de begroting en balans. Hiermee geeft de raad invulling aan haar budgetrecht en kan ze controleren of de inzet van de reserves rechtmatig heeft plaatsgevonden. Daarnaast kan de raad de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente volgen.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de algemene en bestemmingsreserves. Beiden vormen het eigen vermogen en uiteindelijk gaat de raad altijd over de inzet van beide soorten reserves.

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit twee delen, een vrijbesteedbaar deel en een deel dat dient als buffer voor de opvang van eventuele kosten uit risico's. De algemene reserve heeft een permanent karakter, de omvang hangt af van het benodigde weerstandsvermogen. De algemene reserve kan gebruikt worden om risico's op te vangen en is in principe vrij te besteden. Deze reserve is bedoeld als een buffer voor het opvangen van exploitatietekorten en onvoorziene risico's of voor het uitvoeren van beleid. Een grote algemene reserve verhoogt de flexibele inzet van middelen. De raad kan er dan voor kiezen om bestemmingsreserves die vrijvallen aan de algemene reserve toe te voegen in plaats van een nieuwe bestemmingsreserve te vormen.

Bestemmingsreserve

[1] NOTITIE Meerjarig financieel inzicht voor de raad · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)
[2] Dit zal verder worden toegelicht in de komende nota Risicomanagement. Nu is een toelichting te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Een bestemmingsreserve is een reserve waar de raad een specifiek doel uit een programma aan heeft verbonden. Bestemmingsreserves hebben een tijdelijk karakter. Zo worden bestemmingsreserves gevormd om binnen een bepaalde tijd een bepaald doel te realiseren (*bijvoorbeeld: nieuwe bestemmingsreserve Duurzaamheid of Oekraïne*), het eventueel afdekken van kosten uit financiële risico's van projecten of programma's *(bijvoorbeeld: reserve grondexploitatie)* of voor de egalisatie van ongewenste schommelingen in gemeentelijke tarieven*(bijvoorbeeld: egalisatiereserve afvalstoffenheffing)*. Bestemmingsreserves zijn niet bedoeld om structurele lasten te dekken waarvoor de exploitatie onvoldoende middelen biedt. Want wanneer dat gebeurt, leeft de gemeente feitelijk boven haar stand: dat kan zij nooit lange tijd volhouden.

Het is aan de raad om de instelling, looptijd en voorwaarden rondom de besteding van een bestemmingsreserve te bepalen. Dit gebeurt via een afzonderlijk raadsbesluit of via een kaderstellende nota, waarin spelregels worden vastgelegd.

In de meerjarenraming wordt een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen (art.23 BBV) zodat het voor de gemeenteraad duidelijk is welke ontwikkelingen de komende jaren met betrekking tot de omvang van de reserves verwacht worden. Dit vormt dan ook voor de gemeenteraad een specifiek aandachtspunt als het gaat om haar kaderstellende rol.[3]

Toelichting bij reserves ter dekking afschrijvingen (bestemmingsreserve kapitaallasten)

In het Wijzigingsbesluit BBV van 5 maart 2016 is opgenomen dat op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, die vóór de inwerkingtreding van dit besluit zijn gedaan, het BBV van toepassing blijft zoals dat gold op de dag vóór de inwerkingtreding van dit besluit. Dit betekent dat bij meerjarige investeringen het deel dat in/vanaf 2017 wordt gerealiseerd, geactiveerd moet worden, ongeacht of er al dekking is voor de kapitaallasten. Mochten er bijdragen van derden zijn, die in directe relatie met het actief staan, dan moeten deze bijdragen in mindering worden gebracht op het geactiveerde bedrag. Indien aan de bijdrage door de derde specifieke voorwaarden voor terugbetaling (meerjarig) zijn gesteld, mag de eventuele verrekening pas plaats vinden als – veelal naar (tijds)evenredigheid aan de voorwaarden is voldaan.

Mochten er eigen middelen zijn, dan kunnen deze middelen in een door de raad in te stellen bestemmingsreserve kapitaallasten worden gestort voor de dekking van de kapitaallasten die uit de activering en de wijze van afschrijven voortvloeien.

Een bestemmingsreserve kapitaallasten moet van voldoende omvang zijn om de kapitaallasten gedurende de gehele vastgestelde afschrijvingsperiode aan de reserve te kunnen onttrekken *(bijvoorbeeld: Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen economisch nut)*. Om de volledige kapitaallasten aan de bestemmingsreserve kapitaallasten te kunnen onttrekken, moet het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Wanneer het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten minder is dan de boekwaarde van de desbetreffende activa, dan kunnen de kapitaallasten slechts naar rato aan de bestemmingsreserve kapitaallasten worden onttrokken. De kapitaallastenreserves zijn gekoppeld aan de betreffende investeringen. Dit houdt in dat wanneer de investering vertraging oploopt de onttrekking evenredig lager zal zijn en vice versa.[4]

[3] https://commissiebbv.nl/cms/view/728ef7c7-e5ec-4703-a4f1-12995fbde069/notitie-meerjarig-financieel-inzicht-voor-de-raad
[4] 4. Activeren · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) (zie internet)

Voorzieningen

Onderstaande tekst is afkomstig uit de Notitie Meerjarig financieel inzicht voor de raad, terug te vinden op de website[5] van de commissie BBV. *De schuingedrukte teksten zijn toevoegingen ter verduidelijking.*

Definitie en aard

Voorzieningen worden gevormd wanneer de volgende situaties zich voordoen (Artikel 44 BBV):

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
- Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen vanuit de EU en overheid.

De verplichtingen hangen samen met gebeurtenissen of situaties in of voor het lopende jaar, die kosten met zich meebrengen. *Bijvoorbeeld aan voorzieningen dubieuze debiteuren[6] en FLO Brandweer.*

In een enkel geval mag via een voorziening geld worden gespaard voor toekomstige verwachte uitgaven. Om te voorkomen dat er plotseling een of twee jaar grote uitgaven zijn en daarna weer lang niet, mogen onder bepaalde voorwaarden de lasten voor groot onderhoud jaarlijks gespreid worden. Dan wordt jaarlijks een vast bedrag ‘gespaard’ via de begroting. Een belangrijke voorwaarde is dan dat er een actueel onderhoudsplan is.

Tenslotte horen ook niet bestede middelen die van derden zijn verkregen voor een specifiek doel bij de voorzieningen. Te denken valt aan de teveel ontvangen kostendekkende heffingen of bijdragen (niet zijnde EU- of overheidsbijdragen) die in een keer worden ontvangen maar waarvan de besteding over enkele jaren wordt uitgesmeerd. Er mogen geen voorzieningen gevormd worden voor aan arbeid gerelateerde verplichtingen zoals bijvoorbeeld bij ziekte van werknemers, omdat dit min of meer terugkomende lasten zijn die al in de meerjarenraming zijn opgenomen. Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen. Een toename van de voorzieningen betekent dus een lagere solvabiliteit.

Toelichting Voorzieningen

De toelichting bij de voorzieningen is van belang omdat de raad hiermee inzicht krijgt welke bedragen in de lopende exploitatie als lasten zijn genomen om aan toekomstige verplichtingen te voldoen en welke verplichtingen zijn afgehandeld. Het is niet ongebruikelijk dat veel van deze risico’s al eerder onderkend zijn bij het opstellen van de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt aangegeven welke risico's de gemeente loopt bij het uitvoeren van de doelstellingen en wat de financiële gevolgen zijn. Zie hiervoor ook 8.1. Het is belangrijk dat de gemeenteraad zich bewust is van de risico’s die horen bij het beleid van de gemeente en dat zij hiermee rekening houdt bij de besluitvorming. Het verschil tussen zaken in de paragraaf weerstandsvermogen en de voorzieningen is dat in het laatste geval een risico redelijkerwijs financieel in te schatten is en een hoge mate van waarschijnlijkheid heeft.[7]

[5] NOTITIE Meerjarig financieel inzicht voor de raad · Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)
[6] Is een aparte post op de balans
[7] https://commissiebbv.nl/cms/view/728ef7c7-e5ec-4703-a4f1-12995fbde069/notitie-meerjarig-financieel-inzicht-voor-de-raad

Reserves in Nijkerk

Algemene reserve

De gemeente Nijkerk heeft uiteraard ook een Algemene Reserve en deze is in principe vrij te besteden, echter is deze reserve ook bedoeld als buffer voor het opvangen van exploitatietekorten en onvoorziene risico's of voor het uitvoeren van beleid.

De hoogte van het vrij besteedbare budget is dus mede afhankelijk van de risico's die de gemeente Nijkerk kent. De Algemene Reserve dient namelijk ook om deze (incidentele) risico's te kunnen af te dekken. Deze risico's zijn opgenomen en terug te vinden in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van zowel de programmabegroting als de jaarstukken.

Meer over de verhouding tussen de Algemene Reserve en het weerstandsvermogen is terug te vinden in de **Begroting 2023** Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing. Tevens kan worden gemeld dat momenteel gewerkt wordt aan een nota Risicomanagement waarin ook over dit onderwerp de spelregels conform de meest recente wetgeving zal worden aangepast.

Bestemmingsreserves in Nijkerk

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing: Deze reserve dient ter egalisering van het tarief dat wordt berekend voor de afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is een gesloten financieringen en kent een 100% kostendekkendheid van het afvalstoffenplan. Om schommelingen in lasten en baten opvangen zonder de tarieven jaarlijks te veel te laten fluctueren is deze reserve bedacht. Ook worden mee- en tegenvallers bij de jaarstukken via deze reserve verwerkt, zodat ook dit gelijkmatig over de jaren wordt verspreid.

Egalisatiereserve Begraafplaatsen: Deze reserve dient voor het opvangen van exploitatietekorten en voor het egaliseren van de tarieven die 100% dekkend moeten zijn.

De Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen in Nijkerkse samenleving: Deze reserve komt te vervallen. Echter hierin zit nog een budget ten behoeve van het knooppunt Hoevelaken van ruim 1 miljoen euro. Deze wordt overgeheveld aan de volgende reserve, de reserve Bovenwijkse voorzieningen.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen: Deze reserve dient voor het bekostigen van voorzieningen/investeringen, die niet alleen van betekenis zijn voor één exploitatiegebied, maar die nut hebben voor meerdere exploitatiegebieden. Een voorbeeld van een Bovenwijkse voorziening is een ontsluitingsweg die een functie heeft voor meerdere wijken. De middelen komen van bijdrage aan gemeentelijke projecten (grondexploitatie) op basis van de verkochte m2 grond voor woningbouw en bedrijfsterrein. Indien er sprake is van faciliterend grondbeleid wordt in een anterieure overeenkomst afdracht aan de reserve Bovenwijkse voorzieningen opgenomen, op basis van de afdracht per m2 zoals genoemd in de nota Bovenwijkse en Bovenplanse Voorzieningen.

Reserve volkshuisvesting: Deze reserve is bedoeld voor het dekken van investeringen in het belang van de volkshuisvesting en van lasten ter uitvoering van de woonvisie en de urgentieverordening uit de Woonvisie 2020+.[8]

Reserve bouwgrondexploitatie: De reserve vormt een buffer ter dekking van eventuele verliezen en overige risico's bij de exploitatie van bouwgrond. Voor zover de gronden zijn verkocht en de opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

[8] Vervalt binnen 2 jaar.

Reserve dekking afschrijvingslasten bedrijfsvoeringskosten: Deze reserve dekt (een deel van de) bedrijfsvoeringskosten, met name op het gebied van de huisvesting- en automatiseringskosten. Het nut van deze reserve is dat eenmalige middelen die de gemeente Nijkerk meer heeft dan structurele middelen, toch structureel kunnen worden ingezet[9].

Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen economisch nut: Dit zijn investeringen waarbij alle uitgaven die bijdragen aan de mogelijkheid (financiële) middelen te verwerven (terug te verdienen) en/of die verhandelbaar zijn. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de mogelijkheid middelen te verwerven. Deze reserve dient ter dekking van afschrijvingen van investeringen met economisch nut, die volgens het dekkingsvoorstel moet worden gedekt door aanwending van een reserve. Het nut van deze reserve is dat eenmalige middelen die de gemeente Nijkerk meer heeft dan structurele middel, toch structureel kunnen worden ingezet.

Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen maatschappelijk nut: Dit zijn investeringen in de openbare ruimte met een **maatschappelijk** nut en genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen. Deze reserve dient ter dekking van afschrijvingen van investeringen met maatschappelijk nut, die volgens het dekkingsvoorstel moet worden gedekt door aanwending van een reserve. Het nut van deze reserve is dat eenmalige middelen die de gemeente Nijkerk meer heeft dan structurele middel, toch structureel kunnen worden ingezet.

Reserve PRMI: Dit is een technische reserve om middelen van de Algemene Reserve via deze verzamelreserve toe te voegen aan de middelen voor investeringen met maatschappelijk nut.

Reserve Duurzaamheid (nieuw): Deze reserve is bedoeld om de incidentele middelen die nu in korte tijd richting de gemeente komen ook voor dit doel in te zetten. In de praktijk lukt dat niet altijd in het jaar van ontvangst, maar door te werken met een reserve kan dit dan voor het volgende jaar wel worden ‘veilig gesteld’. Voorwaarde voor storting en onttrekking is een vooraf vastgesteld plan van besteding.

Reserve Oekraïne (nieuw): Deze reserve is bedoeld om het jaarlijkse saldo van baten en lasten met betrekking tot de kosten van ontheemde Oekraïners conform de jaarrekening aan de reserve toe te voegen of te onttrekken. De reserve zal worden opgeheven als de regeling voor opvang ontheemde Oekraïners (RooO) beëindigd wordt. Op dit moment is nog niet bekend of er een terugbetalingsverplichting bestaat bij een eventueel batig saldo.

Voor de gemeente Nijkerk stellen we voor om een ondergrens van €100.000 toe te passen voor de bestemmingsreserves. Voor de bestemmingsreserves met een functie om schommelingen in lasten en baten op te vangen zonder de tarieven jaarlijks te veel te laten fluctueren geldt dat deze nooit negatief mag zijn.

[9] Bij de presentatie van het structurele begrotingssaldo worden toevoegingen en onttrekkingen aan deze reserve uitgesloten.

Voorzieningen in Nijkerk

De gemeente Nijkerk werkt met beheerplannen, waardoor de gemeente te maken heeft met twee soorten voorzieningen.

Voorzieningen o.b.v. verplichtingen

Voorziening grondexploitatie: Dekking van nog te maken kosten in (voorlopig) afgewikkelde grondexploitaties teneinde het complex financieel af te kunnen wikkelen.

Voorziening FLO brandweer: Het beschikbaar hebben van middelen om aanvullende pensioenvoorzieningen te kunnen realiseren voor de (ex)beroepsbrandweermensen die vallen onder het overgangsrecht functioneel leeftijdsontslag (FLO) dat tot 2027 opeisbaar is.

Voorziening pensioenen wethouders: Middelen om aan wethouders en gewezen wethouders pensioen te kunnen betalen bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Voorzieningen o.b.v. onderhoud/beheerplannen

We kennen voor het onderhoud de volgende beheerplannen met een voorziening:

Wegen	Riolering
Groen: plantsoenen	Groen: speelterreinen
Groen: begraafplaatsen	Haven-, kade- en sluiswerken
Straatmeubilair en verkeersvoorzieningen	Roerende zaken stadhuis
Gebouwen	

Beheerplannen

In de praktijk wordt het beleidskader nader uitgewerkt in beheerplannen van de te onderhouden materiële vaste activa. Vanuit de beheerplannen is er een reëel inzicht in de daaruit voortvloeiende financiële consequenties. Het BBV schrijft niet voor dat gemeenten beheerplannen moeten hebben voor het onderhouden van kapitaalgoederen. Vanuit het oogpunt van risicobeheersing en inzicht in de financiële positie, is het echter aan te raden dat er altijd recente beheerplannen zijn. Wanneer een gemeente een voorziening wil vormen om lasten van groot onderhoud gelijkmatig te verdelen (egaliseren) over meerdere begrotingsjaren, is een recent beheerplan zelfs vereist. Een beheerplan is immers van belang om de omvang van de voorziening te bepalen die nodig is om het toekomstig groot onderhoud te kunnen bekostigen. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is bij uitstek de plaats om inzicht te geven in de aanwezige en geldende beheerplannen. Daarbij kan aangegeven worden:

- Wat zijn de geldende beheerplannen;
- Wat is de actualiteit van de beheerplannen (wanneer vastgesteld, looptijd);
- Financiële vertaling in de begroting;
- Is er wel of geen sprake van achterstallig onderhoud.[10]

Deze volledige toelichting is wenselijk, maar wordt nog niet verwacht bij de komende jaarrekeningen.

[10] https://commissiebbv.nl/cms/view/1b9aacb6-7024-43fc-bb6c-7b506c11eb0b/notitie-materiele-vaste-activa/599c3fe3-44cb-47a9-bbb7-d2a9136ece07

Verschillen tussen reserves en voorzieningen

Het belangrijkste verschil tussen reserves en voorzieningen is dat bij bestemmingsreserves de raad de keus heeft of en waarvoor er geld opzij gezet wordt. Bij voorzieningen is dat niet het geval, zij zijn niet vrij besteedbaar.
Een ander belangrijk onderscheid is dat voorzieningen ingesteld worden ten laste van het resultaat. Dit betekent dat ook dotaties, onttrekkingen en vrijval ten gunste of ten laste van het resultaat gaan. Reserves worden gevormd door middel van resultaatbestemming en ook alle mutaties worden op die wijze verwerkt.
Het totaal van de verschillen tussen reserves en voorzieningen is in de tabel hieronder weergegeven.

BBV Grondslag	Bestemming	Bevoegdheid	Vorming	Besteding	Balanspositie
Reserves (Art.43)	Vrij via raadsbesluit	Raad: Stortingen en onttrekkingen	Bestemming van het resultaat	Vrij	Eigen vermogen
Voorzieningen (Art. 44)	Niet vrij	Raad: Stortingen College: Onttrekkingen	Verplicht, door het nemen van een last in de exploitatie	Verplicht	Vreemd vermogen

Kan een reserve negatief staan?

In principe kan een reserve niet negatief staan. Een bestemmingsreserve kent een donatie ten gunste van een toekomstige bestemming. Er is moeilijk een situatie denkbaar dat deze negatief staat. Voor de bestemmingsreserves met een functie om schommelingen in lasten en baten op te vangen zonder de tarieven jaarlijks te veel te laten fluctueren is voorgesteld dat deze nooit negatief mag zijn. Een negatieve Algemene Reserve is theoretisch mogelijk, maar is zeer onwenselijk omdat dat risico's niet meer kunnen worden afgedekt en er geen ruimte is voor nieuwe investeringen[11].

Kan een voorziening negatief staan?

Nee, een voorziening kan niet negatief staan. Zoals de naam het al zegt voorziet het in het dekken van de kosten in de toekomst. Deze zijn in beeld gebracht en gestort in de voorziening, vervolgens worden deze kosten er gedurende de looptijd van het beheerplan uit onttrokken. Er kan nooit meer worden onttrokken dan er is gestort.

[11] Zie meegezonden artikel VNG : Een negatieve algemene reserve, wat nu?

Informatievoorziening en beheersing van de reserves en de voorzieningen

Controle reserves en voorzieningen

Bij de accountantscontrole van de rekening worden jaarlijks de reserves en de voorzieningen gecontroleerd.

Jaarlijkse analyse reserves en voorzieningen

Jaarlijks vindt er bij de begroting en rekening een analyse plaats van de bestemmingsreserves en de voorzieningen. De analyse van de bestemmingsreserves kan leiden tot voorstellen aan de raad tot afroming, omzetting of aanvulling van de reserve maar ook tot verlenging of opheffing van een bestemmingsreserve. De raad neemt hierover een besluit.

Informatievoorziening

Bij de begroting en de jaarrekening wordt een overzicht gegeven van de stand en de mutaties van alle reserves en voorzieningen. Voor de Algemene Reserve is afgesproken dat na elke mutatie met betrekking tot de Algemene Reserve er een nieuwe begrote stand van de Algemene Reserve wordt verstrekt aan de Raad.

Te nemen besluiten

- Voor de gemeente Nijkerk stellen we voor om een ondergrens van €100.000 toe te passen voor de bestemmingsreserves. Voor de bestemmingsreserves met een functie om schommelingen in lasten en baten op te vangen zonder de tarieven jaarlijks te veel te laten fluctueren geldt dat deze nooit negatief mag zijn.
- De reserves en voorzieningen als in bijlage 2 opgenomen laten vervallen.
- Invoeren van een bestemmingsreserve Oekraïne en Duurzaamheid.
- Aan voorzieningen mag geen rente toe worden gerekend, voorgesteld wordt om ook geen rente toe te rekenen aan reserves zoals dit tot op heden ook niet is gebeurd.
- Overheveling restant investering in Nijkerkse samenleving voor het knooppunt Hoevelaken naar de reserve Bovenwijkse voorzieningen.
- Overheveling kleine posten gedekt uit de reserve Nijkerkse samenleving naar de exploitatie.

Bijlage 1 Wet- en regelgeving reserves en voorzieningen

Deze nota sluit aan bij het huidige Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten[12]. Daarin staat het volgende opgenomen over reserves en voorzieningen.

Artikel 23

De toelichting op de meerjarenraming bevat ten minste:

a) de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en de motivering daarvan, en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorig begrotingsjaar;
b) een overzicht per jaar van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen;
c) een overzicht per jaar van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
d) de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar.

Paragraaf 4.5.5. Vaste Passiva

Artikel 41

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Artikel 42

1. *Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.*
2. *Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.*

Artikel 43

1. *In de balans worden de reserves onderscheiden naar:*
    a. *de algemene reserve;*
    b. *de bestemmingsreserves.*
2. *Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.*

Artikel 44

1. *Voorzieningen worden gevormd wegens:*
    a. *verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;*
    b. *op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;*
    c. *kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;*

[12] www.wetten.overheid.nl

d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

2. *Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.*
3. *Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.*

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Artikel 54

1. *In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.*
2. *Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:*
    a) *het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;*
    b) *b.de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;*
    c) *de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;*
    d) *de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;*
    e) *het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.*

Artikel 55

1. *In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.*
2. *Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:*
    a) *het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;*
    b) *de toevoegingen;*
    c) *ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;*
    d) *de aanwendingen;*
    e) *saldo aan het einde van het begrotingsjaar.*

De gemeente Nijkerk heeft in haar verordening omtrent financieel beleid, beheer en inrichting van de financiële organisatie uit 2019 het volgende opgenomen:

Artikel 11 Reserves en voorzieningen Financiële Verordening

1. Bij een voorstel voor de instelling van een bestemmingsreserve wordt minimaal aangegeven:

a. het specifieke doel van de reserve;

b. de voeding van de reserve

2. Het college biedt de raad eens in de vier jaar, aan het begin van de raadsperiode, een nota reserves en voorzieningen aan. In deze nota worden de uitgangspunten rond de vorming en vrijval beschreven alsmede een beschrijving van het doel van de betreffende reserve en voorziening.

In de notitie Lokale Heffingen van de commissie BBV [13]zijn de volgende stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen met betrekking tot het gebruik van voorzieningen:

Stellige uitspraken

- Indien een voorziening onderhoud (artikel 44, lid 1, sub c BBV) onvoldoende is onderbouwd dan komen deze gelden niet in een reserve maar in een voorziening ex. artikel 44, lid 2 BBV. Dit geldt ook voor de baten uit lokale heffingen die aan het einde van het belastingjaar niet zijn besteed omdat begrote investeringen en (onderhouds)werkzaamheden niet zijn uitgevoerd (paragraaf 3.3 van de nota lokale heffingen).
- Als een gemeente spaart in het tarief voor toekomstige vervangingsinvesteringen in de voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen ex artikel 44, lid 1, sub d BBV, dan mogen deze niet gebruikt worden om boekwaarden van eerdere, bestaande investeringen af te boeken (paragraaf 3.3 van de nota lokale heffingen).
- Ook wanneer de jaarlijkse spaarbedragen voor de heffing gelijk zijn aan de jaarlijkse vervangingsinvesteringen (=ideaalcomplex) moeten de 'spaarbedragen' als last worden geboekt en wordt vervolgens de daarmee gevormde voorziening afgeboekt op de geactiveerde vervangingsinvesteringen (paragraaf 3.3 van de nota lokale heffingen).
- Het is toegestaan om de bijdragen van derden (baten van de heffing) in te zetten ten behoeve van tariefegalisatie. De middelen worden dan op begrotingsbasis gedoteerd aan een voorziening ex artikel 44, lid 2 BBV. Er moet extracomptabel worden aangetoond dat deze middelen binnen een redelijke termijn ingezet worden ter bestrijding van de lasten waarvoor een heffing is opgelegd (paragraaf 3.3).
- Indien baten van lokale heffingen in één jaar geraamd en gerealiseerd worden en de lasten zich over meerdere jaren uitstrekken, is het toegestaan deze te matchen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van een voorziening ex artikel 44, lid 2 BBV (baat gaat voor de last uit) of de balanspost 'nog te verrekenen bedragen' (last gaat voor de baat uit) (paragraaf 3.3 van de nota lokale heffingen)
- Investeringen in riolering in uitbreidingsgebieden kunnen ten laste van de grondexploitatie worden gebracht. De bijdragen die de gemeente via de grondprijs ontvangt, zijn te beschouwen als bijdragen van derden, die de gemeente op grond van artikel 62, lid 2 BBV op de waardering van de investering in mindering brengt (paragraaf 5.2 van de nota lokale heffingen).

Aanbevelingen

De commissie BBV adviseert om periodiek een analyse uit te voeren op de begrote en gerealiseerde lasten en baten van de lokale heffingen. Het inzichtelijk maken van de opbouw van de voorzieningen ex artikel 44, lid 1, sub c, lid 1, sub d, en lid 2 BBV vormt een expliciet onderdeel van deze analyse (paragraaf 3.3).

In **de notitie grondbeleid** van de Commissie BBV van 2019 staan nog de volgende uitspraken over reserves en voorzieningen:

Voorziening tegen contante waarde

Grondexploitaties worden berekend op eindwaarde (= het resultaat op het tijdstip dat de grondexploitatie wordt afgesloten). Voor verliesgevende grondexploitaties moet direct een verliesvoorziening worden getroffen. Het is een keuze van de gemeente om deze voorziening te waarderen tegen nominale waarde of tegen contante waarde. De omvang van de voorziening tegen nominale waarde is gelijk aan het verlies van de grondexploitatie op eindwaarde. Bij de keuze voor contante waarde betekent dit echter wel dat in de toelichting (paragraaf Grondbeleid en toelichting op de balans) voor de verliesgevende grondexploitaties ook de verliezen op eindwaarde moeten worden vermeld. (Zie hoofdstuk 6.4. Notitie grondbeleid)

[13] https://commissiebbv.nl/cms/view/b7ae02a7-8ad8-43af-bd01-dd143343fb9b/notitie-lokale-heffingen-belastingen-heffingen-en-rechten/9a21d43a-f859-49a7-8ce9-78285f5dfcc6

E. Uit hoofdstuk 5.3 van deze notitie
Voor de bepaling van kosten van de BIE die tot de vervaardigingkosten als bedoeld in artikel 63 lid 3 lid BBV kunnen worden gerekend, wordt aangesloten op de kostensoorten zoals opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening (artikel 6.13) en het Besluit ruimtelijke ordening (artikelen 6.2.3 tot en met 6.2.5). Dit betekent dat maximaal deze kostensoorten kunnen worden toegerekend aan de BIE, waarbij ten aanzien van de rente onder punt ‘n’ van de kostensoorten artikel 6.2.4 Bro alleen de rente over het vreemd vermogen mag worden toegerekend en geen rente over het eigen vermogen (zie hoofdstuk 5.4 van deze notitie) en waarbij dotaties/bijdragen aan een voorziening (fonds) voor bovenplanse kosten (artikel 6.13 lid 7 Wro) (bedoeld voor bovenwijkse voorzieningen) in de BIE niet zijn toegestaan (zie hoofdstuk 5.3.1).
F. Uit hoofdstuk 5.3.1 van deze notitie

Het deel van de kosten van bovenwijkse voorzieningen dat aan een in de toekomst te openen grondexploitatie wordt toegerekend, moet tot het moment dat de betreffende grond feitelijk in exploitatie wordt genomen, worden geactiveerd onder de betreffende categorie materiële vaste activa. Naar de aard van de bovenwijkse voorzieningen zal de betreffende activacategorie veelal de activa met maatschappelijk nut zijn (bijv. ontsluitingswegen, bruggen, etc.).
In de periode van activering als maatschappelijk nut tot en met het eventueel openen van de betreffende grondexploitatie, moet conform artikel 64 lid 3 BBV, vanaf de ingebruikname worden afgeschreven op het actief op basis van de verwachte gebruiksduur.
G. Uit hoofdstuk 5.3.1 van deze notitie

Het is vanaf 2016 niet meer toegestaan om dotaties te doen aan een voorziening voor bovenwijkse voorzieningen. Bestaande voorzieningen per ultimo 2015 blijven gehandhaafd en kunnen volgens planning worden afgewikkeld. Sparen voor bovenwijkse voorzieningen die na het afsluiten van een grondexploitatie zullen worden aangelegd, is nog wel mogelijk via een door de raad in te stellen bestemmingsreserve. Toevoegingen aan deze bestemmingsreserve kunnen alleen plaatsvinden via resultaatbestemming of via een ander specifiek daartoe door de raad genomen besluit.

Bijlage 2 Vervallen reserves en voorzieningen

Egalisatiereserve parkeren binnenstad* : afgelopen jaren al vervallen, maar nog niet formeel afgesloten.

Reserve bereikbaarheid binnenstad: Doel was :1.Egalisatie van de kosten van aanleg van parkeerplaatsen; 2.Reservering voor toekomstige vervanging van parkeerapparatuur. Dit loopt nu via de exploitatie.

Reserve vervanging kunstgrasveld hockey Hoevelaken* : De gemeente heeft de verplichting op zich genomen geld te reserveren voor de vervanging van het kunstgrasveld (75%), onder de voorwaarde dat ook de vereniging haar aandeel reserveert (25%). Dit hoeft niet meer gereserveerd te worden, want loopt nu via een stelpost.

Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen in Nijkerkse samenleving: Deze reserve bevat nog een miljoen voor de investering knooppunt Hoevelaken, maar deze wordt overgeheveld naar de reserve Bovenwijkse voorzieningen. Dan resteert een miniem bedrag (90k) en wat structurele lasten (10k) die vervolgens in de exploitatie landen.

Reserve sociaal domein*: Egalisatiereserve voor de exploitatie overschotten en exploitatie tekorten binnen de participatiewet, de wet maatschappelijke ondersteuning en de jeugdwet. De reserve is inmiddels leeg, dus kan vervallen.

Reserve precariobelasting : Hierin kwamen de inkomsten van precario. Sinds 1 juli 2017 mogen gemeenten geen precariobelasting meer heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Reserve staat op nul.

Reserve bedrijfsverplaatsing : Reserve staat op nul.

Reserve groen : Reserve staat op nul.

Reserve herstructurering bedrijventerreinen : Reserve staat op nul.

Reserve stadsherstel : Reserve staat op nul.

Reserve aandelen ARN : Reserve staat op nul.

Voorziening flexibel belonen : Voorziening voor geoormerkte gelden over een deel (1/3) van het budget “Bewust Belonen” (Overleg OR/GO noodzakelijk. De reserve wordt naar nul gebracht in 2023.

Voorziening decentrale arbeidsvoorwaarden : Het egaliseren van uitgaven op het terrein van arbeidsvoorwaarden (cafetariamodel, fietsproject, persoonlijk budget, pilot fitness). De reserve wordt naar nul gebracht in 2023.

Voorziening sportmaterialen 3 sporthallen : Het egaliseren van de vervanging van de sportmaterialen van de sporthallen. Kan vervallen, want vervanging van inventaris is ondergebracht bij de exploitant. In 2019/2020 zal eenmalig de inventaris op orde gebracht worden. Daarna is vervanging van sportmaterialen de verantwoordelijkheid van de exploitant. Er zit geen budget meer in.

Voorzieningen beheerplan openbare verlichting : Is vervallen bij de vaststelling van het beheerplan openbare verlichting 2021-2025, raadsvergadering 16 december 2021.

Voorzieningen beheerplan bermen, water en duikers : Is vervallen bij de vaststelling van het beheerplan bermen en watergangen 2022-2026, raadsvergadering 20 oktober 2022.

Bijlage 3 Toelichting per Reserve en voorziening

Naam reserve	**Algemene Reserve 90001**
Doelstelling	Opvangen van onvoorziene risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, het opvangen van eventuele tekorten op de jaarrekening en fungeren als algemeen dekkingsmiddel.
Relatie met programma/taakveld	Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien 0.10 Mutaties reserves
Verantwoordelijk team	Financiën (en andere teams)
Toevoeging	Overschotten op de exploitatie
Onttrekking	Tekorten op de exploitatie
Ondergrens	0,8% van het benodigde weerstandsvermogen.
Bovengrens	n.v.t.
Ontwikkelingen/opmerkingen	De Algemene Reserve bestaat uit 2 delen, een vrij besteedbaar deel en een deel ter afdekking van financiële risico's.

Naam reserve	**Egalisatie reserve begraafplaatsen**
Doelstelling	Dekken van exploitatietekort begraafplaatsen.
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 7.5 Begraafplaatsen en Crematoria
Verantwoordelijk team	Ruimte
Toevoeging	Geen; dotatie gebaseerd op een onderhoudsplanning; die na een aantal jaren wordt geëvalueerd.
Onttrekking	Jaarlijks o.b.v. exploitatietekort
Ondergrens	n.v.t.
Bovengrens	n.v.t
Ontwikkelingen/opmerkingen	Het Beheerplan Begraafplaatsen 2015-2037 wordt in 2021 herzien.

Naam reserve	**Reserve bovenwijkse voorzieningen**
Doelstelling	Het bekostigen van voorzieningen/investeringen, die niet alleen van betekenis zijn voor één exploitatiegebied, maar die nut

Naam reserve	Reserve bovenwijkse voorzieningen
	hebben voor meerdere exploitatiegebieden. Een voorbeeld van een bovenwijkse voorziening is een ontsluitingsweg die een functie heeft voor meerdere wijken.
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 8.2 Grondexploitatie Programma 5. Ondernemend 3.2 Fysiek bedrijf - infrastructuur
Verantwoordelijk team	Ruimte – Projecten
Toevoeging	A. Bijdrage gemeentelijke projecten (grondexploitatie) Op basis van de verkochte m^2 grond voor woningbouw en bedrijfsterrein wordt de afdracht aan de reserve bovenwijkse voorzieningen berekend. Het is een resultaatsbestemming (raadsbevoegdheid). Nadat het resultaat op een grondexploitatie is vastgesteld wordt de afdracht aan de reserve bovenwijkse voorzieningen bepaald en gestort. B. Bijdrage particuliere projecten Indien er sprake is van faciliterend grondbeleid wordt in de anterieure overeenkomst de afdracht aan de reserve bovenwijkse voorzieningen opgenomen, op basis van de afdracht per m2 zoals genoemd in de nota bovenwijkse en bovenplanse voorzieningen.
Onttrekking	Gedeeltelijke dekking van de investeringen zoals die opgenomen zijn in het Programma Ruimtelijke en Maatschappelijke Investeringen (PRMI). Op basis van de PPT (profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid)-criteria wordt bepaald welk gedeelte van de investering aan bovenwijkse voorzieningen toegerekend kan worden.
Ondergrens	€ 100.000
Bovengrens	n.v.t.
Ontwikkelingen/opmerkingen	. Door de “Notitie grondexploitatie 2016” uitgegeven door de Commissie BBV in maart 2016 is de voorziening omgezet in een bestemmingsreserve. Mede in het kader van de nieuwe Omgevingswet en op te stellen Omgevingsvisie wordt de nota Bovenwijkse en Bovenplanse Voorzieningen herzien. Deze herziening zal resulteren in een Nota Kostenverhaal waarin niet alleen de afdracht aan bovenwijkse voorzieningen wordt bepaald maar

Naam reserve	Reserve bovenwijkse voorzieningen
	ook de uitgangspunten voor de vergoeding voor planontwikkelingskosten die een initiatiefnemer aan de gemeente verschuldigd is bij het realiseren van ruimtelijke plannen.

Naam reserve	Reserve volkshuisvesting (aflopend)
Doelstelling	Het dekken van investeringen in het belang van de volkshuisvesting en van lasten ter uitvoering van de woonvisie en de urgentieverordening
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 8.3 Wonen en bouwen
Verantwoordelijk team	Vakspecialisten en planvorming
Toevoeging	Bedrag dat in deze reserve zit is conform wat nodig is volgens woonvisie 2020+
Onttrekking	Deze reserve wordt o.a. ingezet voor plannen ten behoeve van sociale woningbouw, het verstrekken van startersleningen, het verwerken van urgentieaanvragen en het realiseren van doelstellingen uit de Woonvisie 2020+
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	n.v.t.
Ontwikkelingen/opmerkingen	Deze reserve is in het verleden gevormd naar aanleiding van de verkoop van het gemeentelijk woningbedrijf Hoevelaken. De doelstelling van de reserve vloeit voort uit een brief (uit 1995) van de staatssecretaris VROM en afspraken met de inspecteur Volkshuisvesting. Deze doelstelling kan dan ook niet gewijzigd worden. Woonvisie 2020+ wordt in 2024 volgens de ontwikkelagenda herzien.

Naam reserve	Reserve bouwgrondexploitatie
Doelstelling	Het vormen van een buffer ter dekking van eventuele verliezen en overige risico’s bij de exploitatie van bouwgrond.

Naam reserve	Reserve bouwgrondexploitatie
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 8.2 Grondexploitatie Programma 5. Ondernemend 3.2 Fysiek bedrijf - infrastructuur
Verantwoordelijk team	Grondzaken en planeconomie
Toevoeging	Voordelig resultaat bij afwikkeling van grondexploitaties. De resultaten gaan altijd naar deze reserve. Bij het MPG worden ook de risico's in beeld gebracht en de ratio weergegeven. Er is geen plafond vastgesteld, wel een bodem) Tussentijdse winstnemingen conform de *percentage of completion* methode (PoC-methode): voor zover de gronden zijn verkocht en de opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Er zijn vaste spelregels voor. Te lezen in de BBV-notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaglegging juli 2019.
Onttrekking	Nadelig resultaat bij afwikkeling grondexploitaties en afzonderlijke besluitvorming raad (zie "ontwikkelingen/opmerkingen"). Vorming van verliesvoorzieningen bij negatieve prognoses van de grondexploitaties. Klopt. Daarnaast worden ook de belastingaanslagen VPB onttrokken aan deze reserve. Dat is een structurele onttrekking, geraamd op € 200.000 per jaar. Daarnaast wordt er jaarlijks € 60.000 toegevoegd aan de lopende begroting ter dekking van de salariskosten van de adviseur bedrijven/bedrijfscontactfunctionaris.
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	n.v.t.
Ontwikkelingen/opmerkingen	Conform de Notitie Grondbeleid begroting en jaarverslaglegging 2019 dient de omvang van de reserve afgestemd te zijn op de hoogte van de risico's die de gemeente in totaal loopt binnen alle grondexploitaties. In de loop van het planproces fluctueert het risico. In het algemeen kan gesteld worden dat het risico op een grondexploitatie terugloopt naarmate het project verder is gevorderd. De raad neemt een besluit omtrent de hoogte van

Naam reserve	Reserve bouwgrondexploitatie
	de Reserve Bouwgrondexploitatie, op grond van een opgestelde risicoanalyse. Dit vindt halfjaarlijks plaats bij de Meerjarenprognose Grondexploitatie (MPG, gekoppeld aan de jaarstukken) en bij de tussentijdse MPG (gekoppeld aan de programmabegroting). De komende periode staat de actualisatie van de nota grondbeleid op de planning. In deze nota zal ook aandacht worden besteed aan de uitgangspunten rondom de reserve bouwgrondexploitatie zoals toevoegingen en onttrekkingen, maar ook de noodzakelijke of gewenste onder- en bovengrens.

Naam reserve	Reserve dekking afschrijvingslasten bedrijfsvoeringskosten
Doelstelling	Egalisatiereserve voor bedrijfsvoeringskosten, met name op het gebied van de huisvesting- en automatiseringskosten.
Relatie met programma/taakveld	Programma Organisatie en Financiën 04. bedrijfsvoering
Verantwoordelijk team	Financiën
Toevoeging	Als de afschrijvingslasten lager zijn dan € 300.000 vindt dotatie plaats via egalisatie afschrijvingslasten en vrijval stelpost huisvesting.
Onttrekking	Als de afschrijvingslasten hoger zijn dan € 300.000;
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	€ 575.000 euro
Ontwikkelingen/opmerkingen	De bovengrens van de reserve is € 575.000 (0,5% van taakveld 04). Momenteel bevat reserve een groter bedrag, hiervan is ca. 2 mln. bestemd voor het nieuwe gemeentehuis. Het resterende gedeelte is ter egalisatie van de afschrijvingslasten automatisering (plafond € 300.000)

Naam reserve	Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen economisch nut
Doelstelling	Dekking van afschrijvingen van investeringen met economisch nut, die volgens het dekkingsvoorstel moet worden gedekt door aanwending van een reserve.
Relatie met programma/taakveld	Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien 0.10 Mutaties reserves
Verantwoordelijk team	Financiën
Toevoeging	Indien besloten wordt de afschrijvingslasten van een investering niet bruto ten laste van het begrotingssaldo te laten komen, wordt deze reserve gevoed met een bedrag dat overeenkomt met het investeringsbedrag zodat, over de afschrijvingsduur, de afschrijvingslast kan worden afgedekt uit een onttrekking aan de reserve.
Onttrekking	De afschrijvingslasten van de betreffende investeringen worden gedurende de afschrijvingstermijnen van de investeringen gedekt door een bijdrage aan het begrotingssaldo via de Reserve investeringen economisch nut.
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	n.v.t. (zie ontwikkeling/opmerkingen)
Ontwikkelingen/opmerkingen	Voor een degelijke werking van dit systeem is het nodig dat de hoogte van de reserve voortdurend gelijk is aan de hoogte van de boekwaarde van de investeringen waarvan de afschrijvingslast gedekt moet worden.

Naam reserve	Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen maatschappelijk nut
Doelstelling	Dekking van afschrijvingen van investeringen met maatschappelijk nut, die volgens het dekkingsvoorstel moet worden gedekt door aanwending van een reserve.
Relatie met programma/taakveld	Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien 0.10 Mutaties reserves

Naam reserve	Reserve dekking afschrijvingslasten investeringen maatschappelijk nut
Verantwoordelijk team	Financiën
Toevoeging	Indien besloten wordt de afschrijvingslasten van een investering niet bruto ten laste van het begrotingssaldo te laten komen, wordt deze reserve gevoed met een bedrag dat overeenkomt met het investeringsbedrag zodat, over de afschrijvingsduur, de afschrijvingslast kan worden afgedekt uit een onttrekking aan de reserve.
Onttrekking	De afschrijvingslasten van de betreffende investeringen worden gedurende de afschrijvingstermijnen van de investeringen gedekt door een bijdrage aan het begrotingssaldo via de Reserve investeringen maatschappelijk nut.
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	n.v.t.
Ontwikkelingen/opmerkingen	Voor een degelijke werking van dit systeem is het nodig dat de hoogte van de reserve voortdurend gelijk is aan de hoogte van de boekwaarde van de investeringen waarvan de afschrijvingslast gedekt moet worden.

Naam reserve	Reserve PRMI
Doelstelling	Het uitvoeren van de Projecten Ruimtelijke en Maatschappelijke Investeringen (PRMI) 2021-2025, vastgesteld door de raad op 12 november 2020.
Relatie met programma/taakveld	Diverse programma’s en taakvelden
Verantwoordelijk team	Proces- en projectbegeleiding
Toevoeging	Vanuit de algemene reserve; jaarlijks op basis van besluitvorming bij de Kadernota.
Onttrekking	Door storting in de reserve investeringen met maatschappelijk nut ter dekking van afschrijvingslasten van investeringen vanuit de PRMI.
Ondergrens	n.v.t.
Bovengrens	€ 14.350.000
Ontwikkelingen/opmerkingen	Eind 2023/begin 2024 wordt de PRMI vervangen door een Meerjaren Investeringen Prognose (MIP).

Naam reserve	Reserve Duurzaamheid
Doelstelling	De verkregen middelen van het Rijk in zetten voor de Duurzaamheidsdoelen.
Relatie met programma/taakveld	
Verantwoordelijk team	Vakspecialisten en planvorming
Toevoeging	De restantbedragen van de verkregen middelen van het Rijk in de exploitatie.
Onttrekking	
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	

Naam reserve	Reserve Oekraïne
Doelstelling	Deze reserve is bedoeld om het jaarlijkse saldo van baten en lasten conform de jaarrekening aan de reserve toe te voegen of te onttrekken. De reserve zal worden opgeheven als de regeling voor opvang ontheemden Oekraïners (RooO) beëindigd wordt. Op dit moment is nog niet bekend of er een terugbetalingsverplichting bestaat van een eventueel batig saldo.
Relatie met programma/taakveld	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
Verantwoordelijk team	Sociaal
Toevoeging	Middelen van het Rijk bestaande uit normbedragen voor opvang particulieren en gemeentelijke opvang
Onttrekking	Uitgaven t.b.v. de opvang van Oekraïners die onder de normvergoeding vallen, zoals de uitkering van leefgelden.
Ondergrens	100.000 euro
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	

Naam reserve	Reserve Afvalstoffenheffing
Doelstelling	100% kostendekkendheid van het afvalstoffenplan (gesloten financiering). Schommelingen in lasten en baten opvangen zonder de tarieven jaarlijks te veel te laten fluctueren.
Relatie met programma/taakveld	Programma 3. Duurzaam 7.3 Afval
Verantwoordelijk team	Vakspecialisten en planvorming
Toevoeging	Als de exploitatie een overschot vertoont
Onttrekking	Als de exploitatie een tekort vertoont
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Sinds de realisatie van de milieustraat is de boven- en ondergrens vastgesteld op € 10 per gewogen aanslag (huishouden). In 2019 zijn dat circa 17.500 adressen. De middelen boven de bovengrens vallen vrij ten gunste van de algemene reserve. Bij een stand onder de ondergrens moet deze worden aangezuiverd. Deze storting moet worden meegenomen bij de berekening van de afvalstoffenheffing.

Naam voorziening	Voorzieningen grondexploitatie
Doelstelling	Dekking van nog te maken kosten in (voorlopig) afgewikkelde grondexploitaties teneinde het complex financieel af te kunnen wikkelen. Bij het afsluiten van een grondexploitatie kan het voorkomen dat er nog bepaalde kosten, bijvoorbeeld de laatste werkzaamheden in het kader van woonrijpmaken, in de toekomst worden voorzien. Om de grondexploitaties niet onnodig lang door te laten lopen, worden deze geraamde kosten ten laste van de grondexploitatie gebracht en gestort in de voorziening grondexploitaties. Op deze manier wordt een grondexploitatie tijdig afgesloten. Elk jaar wordt bekeken voor welke kosten de voorziening is gevormd en of deze voorziening nog nodig is. Kosten worden rechtstreeks ten laste gebracht van deze voorziening.
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 8.2 Grondexploitatie Programma 5. Ondernemend

Naam voorziening	Voorzieningen grondexploitatie
	3.2 Fysiek bedrijf - infrastructuur
Verantwoordelijk team	Planvorming
Toevoeging	Ten laste van de af te wikkelen grondexploitatie. Hierna kan het resultaat van de grondexploitatie worden bepaald en bestemd.
Onttrekking	Kosten van de werkzaamheden worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Een eventueel voordelig saldo wordt rechtstreeks toegevoegd aan de reserve bouwgrondexploitatie. Een nadeel wordt onttrokken uit de reserve grondexploitatie.
Ondergrens	
bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Op het moment van afsluiten van een complex zijn de nog te verwachten kosten "slechts" in te schatten. Vaak is dan nog geen opdracht voor de werkzaamheden gegeven, er is nog geen concrete verplichting aangegaan. Op de balans opnemen als “verplichting” is dus niet aan de orde.

Naam voorziening	Voorzieningen FLO brandweer
Doelstelling	Het beschikbaar hebben van middelen om aanvullende pensioenvoorzieningen te kunnen realiseren voor de (ex)beroepsbrandweermensen die vallen onder het overgangsrecht functioneel leeftijdsontslag (FLO) dat tot 2027 opeisbaar is.
Relatie met programma/taakveld	paragraaf Bedrijfsvoering
Verantwoordelijk team	HRM
Toevoeging	Een storting om aan de verwachte verplichtingen te kunnen voldoen. Storting om 80% bezoldiging te kunnen financieren voor de periode 55 jaar tot 59 jaar plus een levensloopbijdrage. Daarnaast stortingen bij het pensioenfonds voor het inkopen van pensioenrechten voor de periode 60 jaar tot 62 jaar en 9 maanden.

Naam voorziening	Voorzieningen FLO brandweer
Onttrekking	Op het moment dat betrokkene de leeftijd van 53 jaar bereikt wordt een storting gedaan in het kader van de pensioenaanvulling gedurende de levenslooptijd.
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	In deze fase van “overgangsrecht” kunnen de beroepskrachten van de brandweer gebruik maken van functioneel leeftijdsontslag. Deze regeling draagt een aflopend karakter. Eindigt in 2027. Omdat al het personeel in dienst komt van en overgaat naar de VGGM wordt de voorziening geactualiseerd op basis van de risico-inventarisatie. Eventuele aanpassingen worden via de jaarstukken verwerkt.

Naam voorziening	Voorzieningen pensioen wethouders
Doelstelling	Het beschikbaar hebben van middelen om aan wethouders en gewezen wethouders pensioen te kunnen betalen bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd
Relatie met programma/taakveld	Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien
Verantwoordelijk team	
Toevoeging	Jaarlijks te bepalen aan de hand van actuariële berekeningen - Premieafdracht van de huidige wethouders wordt in de voorziening gestort - Jaarlijks toevoeging van € 50.000 op basis van actuariële berekeningen.
Onttrekking	- Als een oud-wethouder een beroep doet op tussentijdse waardeoverdracht overheveling naar een ander pensioenfonds - Het moment dat een (oud) wethouder de pensioengerechtigde leeftijd bereikt en daaruit dan de maandelijkse uitkering ontvangt

Naam voorziening	Voorzieningen pensioen wethouders
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Periodiek wordt op basis van actuariële berekeningen bekeken of de voorziening toereikend is. Eventuele aanpassingen worden via de jaarstukken verwerkt.

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan wegen
Doelstelling	Het egaliseren van de lasten van groot onderhoud van wegen.
Relatie met programma/taakveld	programma 4. Ruimte 2.1 Verkeer en vervoer
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks gelijkblijvend bedrag ten laste van de exploitatie
Onttrekking	Jaarlijks benodigd groot onderhoud volgens beheerplan wegen
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Deze voorziening staat in relatie met het beheerplan wegen. In 2019 is het nieuwe beheerplan wegen 2019-2023 opgesteld. In 2023 wordt deze opnieuw herzien.

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan kunstwerken
Doelstelling	Het egaliseren van de lasten van groot onderhoud van infrastructurele kunstwerken (bruggen, duikers e.d.).
Relatie met programma/taakveld	programma 4. Ruimte paragraaf onderhoud kapitaal goederen 2.1 Verkeer en vervoer
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks ten laste van de exploitatie

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan kunstwerken
Onttrekking	Jaarlijks benodigd groot onderhoud volgens beheerplan kunstwerken
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Er dient een nieuwe beheerplan te worden opgesteld.

Naam voorziening	Voorzieningen riolering
Doelstelling	Het egaliseren van de lasten voor de riolering binnen de gestelde wettelijke kaders.
Relatie met programma/taakveld	Programma 3. Duurzaam 7.2 Riolering
Verantwoordelijk team	Ruimte
Toevoeging	Opbrengst rioolrecht
Onttrekking	Jaarlijks benodigde uitgaven volgens het Gemeentelijk Rioleringsplan
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Het beheerplan wordt 2023 geactualiseerd.

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan groen: plantsoenen
Doelstelling	Het egaliseren van lasten groot onderhoud van plantsoenen.
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 5.7 Openbaar Groen en (Openlucht)recreatie
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks (gelijkblijvende) storting ten laste van de exploitatie

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan groen: plantsoenen
Onttrekking	Jaarlijks benodigde uitgaven volgens beleids- en beheerplan
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Het Beheerplan groen moet worden geactualiseerd.

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan groen: speelterreinen
Doelstelling	Het egaliseren van lasten groot onderhoud van speelterreinen.
Relatie met programma/taakveld	Programma 4. Ruimte 5.7 Openbaar Groen en (Openlucht)recreatie
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks (gelijkblijvende) storting ten laste van de exploitatie
Onttrekking	Jaarlijks benodigde uitgaven volgens beleids- en beheerplan
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Het ontbreekt aan een actueel Beheerplan speelterreinen of speelvoorzieningen.

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan groen: begraafplaatsen
Doelstelling	Het egaliseren van lasten groot onderhoud van de begraafplaatsen en graven.
Relatie met programma/taakveld	programma 4. Ruimte

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan groen: begraafplaatsen
	7.5 Begraafplaatsen en Crematoria
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks (gelijkblijvende) storting ten laste van de exploitatie
Onttrekking	Jaarlijks benodigde uitgaven volgens beleids- en beheerplan
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Onderliggend stuk is het Beheerplan Begraafplaatsen 2021 - 2026

Naam voorziening	Voorzieningen haven-, kade- en sluiswerken
Doelstelling	Het egaliseren van lasten voor groot onderhoud
Relatie met programma/taakveld	programma 4. Ruimte 2.1 Verkeer en vervoer
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks (gelijkblijvende) storting ten laste van de exploitatie
Onttrekking	Jaarlijks benodigde uitgaven volgens beleids- en beheerplan
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Conform beheerplan haven en sluis 2021-2025

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan straatmeubilair en verkeersvoorzieningen
Doelstelling	Het egaliseren van de onderhoudskosten van straatmeubilair en de vervanging van verkeersvoorzieningen
Relatie met programma/taakveld	programma 4. Ruimte paragraaf onderhoud kapitaal goederen 2.1 Verkeer en vervoer

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan straatmeubilair en verkeersvoorzieningen
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks (gelijkblijvende) storting ten laste van de exploitatie
Onttrekking	Jaarlijks benodigde uitgaven voor onderhoud straatmeubilair en vervanging verkeersvoorzieningen
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Conform beheerplan straatmeubilair en verkeersvoorzieningen 2021-2026

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan gebouwen
Doelstelling	Egaliseren van jaarlijkse lasten ten behoeve van het beheer van en groot onderhoud aan openbare gebouwen. Klein onderhoud verloopt via de exploitatie.
Relatie met programma/taakveld	Diversen op basis van de bestemming van het gebouw
Verantwoordelijk team	Operationeel beheer
Toevoeging	Jaarlijks (gelijkblijvende) storting ten laste van de exploitatie (producten waar het gebouw betrekking op heeft).
Onttrekking	Jaarlijks benodigd groot onderhoud volgens beleids- en beheerplan.
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Conform Beheerplan openbare gebouwen 2019 – 2038, deze is in 2020 vastgesteld. Beheerplan wordt in 2023 geactualiseerd.
Naam voorziening	**Voorzieningen beheerplan roerende zaken stadhuis (deze reserve wordt opgeheven op het moment dat we over gaan naar het nieuwe gemeentehuis gaan).**
Doelstelling	Het egaliseren van lasten met betrekking tot vervanging van roerende zaken (meubilair) in het stadhuis.

Naam voorziening	Voorzieningen beheerplan gebouwen
Relatie met programma/taakveld	Programma Organisatie en Financiën Taakveld 04 bedrijfsvoering
Toevoeging	Jaarlijkse storting ten laste van de exploitatie
Onttrekking	Bestedingen volgens beheerplan
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	Opheffen van deze voorziening. Jaarlijkse toevoeging (15,5K) aan voorziening omhangen naar exploitatie budget team Facilitair dienstverlening. Stand van voorziening (ruim 244K) overzetten naar de Algemene Reserve t.b.v. het nieuwe gemeentehuis.

Bijlage 4 Format reserves en voorzieningen

Naam reserve	
Doelstelling	
Relatie met programma/taakveld	
Verantwoordelijk team	
Toevoeging	
Onttrekking	
Ondergrens	
Bovengrens	
Ontwikkelingen/opmerkingen	